

GYS

2024

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

SGK

Görevde Yükselme ve Ünvan Değişikliği Sınavı

KONU ANLATIMLI

%100 ÖZGÜN

SGK Personeli Görevde Yükselme ve Ünvan Değişikliği Yönetmeliği hükümleri uyarınca Merkez ve Taşra Teşkilatı için Görevde Yükselme Sınav konularına uygun ve güncel şekilde hazırlanmıştır.

SGK
Sosyal Güvenlik Kurumu
GYS
GÖREVDE YÜKSELME SINAVI

KONU ANLATIMLI

EDİTÖR
 Turgut MEŞE

YAZARLAR
 Komisyon
 ©

Bütün hakları Data Yayınlarına aittir. Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

ISBN No/Tarih: 978-625-7552-89-9 / 10.01.24
 Sertifika No: 40447

SAYFA TASARIMI
 DATA Dizgi Grafik

KAPAK TASARIMI
 Data Grafik Tasarım

BASKI VE CİLT
 Data Dijital Matbaacılık
 ANKARA

DATA
 YAYINLARI

Data Yayınları

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi
 1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20
 Yenimahalle / ANKARA
 Tel: 0 312 384 29 95 - 0 505 925 57 81
 Faks: 0312 342 23 58
 www.datayayinlari.com
 bilgi@datayayinlari.com

ÖN SÖZ

Görevde yükselme sınavına kendinizi soru çözerek değerlendireceğiniz güncel sorulardan oluşan ve bütün konuları kapsayan bu kitabımızı hazırlamış bulunmaktayız. Data Yayınları olarak siz değerli GYS sınavına girecek adaylar için elinizdeki hazırlık kitabımızın çok faydalı olacağına inanıyoruz ve yapılacak sınavda başarılar diliyoruz.

Başarılarınız hep daimi olsun.

Data Yayınları

**KİTABA İLİŞKİN GÖRÜŞ VE
 ÖNERİLERİNİZ İÇİN**

datayayinlari@gmail.com
 adresine e-posta ile veya

0542 262 03 37 WhatsApp iletişim numaramız
 üzerinden iletebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1 TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI	5
TESTLER	
ÜNİTE 2 ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ	77
TESTLER	
ÜNİTE 3 RESMİ YAZIŞMALARDA UYGULANACAK USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK	140
TESTLER	
ÜNİTE 4 GENEL KÜLTÜR	173
TESTLER	
ÜNİTE 5 657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU	250
TESTLER	
ÜNİTE 6 4483 SAYILI MEMURLAR VE DİĞER KAMU GÖREVLİLERİNİN YARGILANMASI HAKKINDA KANUN	328
TESTLER	
ÜNİTE 7 5018 SAYILI KAMU MALÎ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU	337
TESTLER	
ÜNİTE 8 6183 SAYILI AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN	398
TESTLER	
ÜNİTE 9 4982 SAYILI BİLGİ EDİNME HAKKI KANUNU	434
TESTLER	
ÜNİTE 10 4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU	445
TESTLER	
ÜNİTE 11 5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU	501
TESTLER	
ÜNİTE 12 3201 SAYILI YURT DIŞINDA BULUNAN TÜRK VATANDAŞLARININ YURT DIŞINDA GEÇEN SÜRELERİNİN SOSYAL GÜVENLİKLERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ HAKKINDA KANUN	623
TESTLER	
ÜNİTE 13 1479 SAYILI ESNAF VE SANATKARLAR VE DİĞER BAĞIMSIZ ÇALIŞANLAR SOSYAL SİGORTALAR KURUMU KANUNU	632
TESTLER	

ÜNİTE 14	506 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR KANUNU	638
TESTLER	.....	
ÜNİTE 15	5434 SAYILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ EMEKLİ SANDIĞI KANUNU	650
TESTLER	.....	
ÜNİTE 16	4 SAYILI CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ (SOSYAL GÜVENLİK KURUMU)	674
TESTLER	.....	
ÜNİTE 17	5502 SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA İLİŞKİN BAZI DÜZENLEMELER HAKKINDA KANUN	689
TESTLER	.....	
ÜNİTE 18	4857 SAYILI İŞ KANUNU	701
TESTLER	.....	
ÜNİTE 19	4447 SAYILI İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU	743
TESTLER	.....	

DATA YAYINLARI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

1. ÜNİTE

BAŞLANGIÇ

Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlığını ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlüğünü belirleyen bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve onun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda;

Dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli **bir üyesi** olarak, Türkiye Cumhuriyetinin ebedi varlığı, refahı, maddi ve manevi mutluluğu ile çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yanında;

Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan **hiçbir kişi** ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı;

Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;

Hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı;

Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;

Topluca Türk vatandaşlarının milli gurur ve iftiharlarda, milli sevinç ve kederlerde, milli varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu, birbirinin hak ve hürriyetlerine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğu;

FİKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılacak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ve mutlak sadakatle yorumlanıp uygulanmak üzere.

TÜRK MİLLETİ TARAFINDAN, demokrasiye aşık Türk evlatlarının vatan ve millet sevgisine emanet ve tevdi olunur.

BİRİNCİ KISIM GENEL ESASLAR

Madde -1:	Devletin şekli
Madde -2:	Cumhuriyetin nitelikleri
Madde -3:	Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti
Madde -4:	Değiştirilemeyecek hükümler
Madde -5:	Devletin temel amaç ve görevleri
Madde -6:	Egemenlik
Madde -7:	Yasama yetkisi
Madde -8:	Yürütme yetkisi ve görevi
Madde -9:	Yargı yetkisi
Madde-10:	Kanun önünde eşitlik
Madde-11:	Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü

I. Devletin şekli: –Madde 1

Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

II. Cumhuriyetin nitelikleri: –Madde 2

Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan

E. Mahkemelerin kuruluşu:

–Madde 142

Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.

(Ek fıkra: 21/1/2017-6771/13 md.) Disiplin mahkemeleri dışında askerî mahkemeler kurulamaz. Ancak savaş halinde, asker kişilerin görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli askerî mahkemeler kurulabilir.

F. Devlet Güvenlik Mahkemeleri:

–Madde 143

(Mülga: 7/5/2004-5170/9 md.)

G. Adalet hizmetlerinin denetimi:

–Madde 144

(Değişik: 7/5/2010-5982/14 md.)

Adalet hizmetleri ile savcılarının idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığınca denetimi, adalet müfettişleri ile hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler; araştırma, inceleme ve soruşturma işlemleri ise adalet müfettişleri eliyle yapılır. Buna ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

H. Askeri yargı: –Madde 145

(Mülga: 21/1/2017-6771/16 md.)

II. Yüksek Mahkemeler**Yüksek Mahkemeler**

1. Anayasa Mahkemesi
2. Yargıtay
3. Danıştay
4. Uyuşmazlık Mahkemesi

A. Anayasa Mahkemesi**1. Kuruluşu: –Madde 146**

⊙ Anayasa Mahkemesi 15 üyeden oluşur. Üyelerin 3'ünü TBMM, 12'sini ise cumhurbaşkanı seçer.

TBMM Genel Kurulunun Anayasa Mahkemesine Üye Seçimi

1 Üye Baro başkanlarının serbest avukatlar arasından gösterecekleri üç aday içinden yapılacak gizli oylamayla seçilir.

2 Üye Sayıştay Genel Kurulunun kendi başkan ve üyeleri arasından her boş üyelik için göstereceği üçer aday içinden yapılacak gizli oylamayla seçilir.

TBMM Genel Kurulunda Anayasa Mahkemesine üye seçimi için yapılacak oylamada her boş üyelik için ilk oylamada üye tam sayısının **üçte iki** ve ikinci oylamada salt çoğunluk aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanmazsa bu oylamada **en çok** oy alan iki aday için üçüncü oylama yapılır, üçüncü oylamada **en fazla** oyu alan aday üye seçilmiş olur.

Cumhurbaşkanının Anayasa Mahkemesine Üye Seçimi

3 Üye Yargıtay Genel Kurulunca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş üyelik için gösterilecek üçer aday içinden seçilir.

2 Üye Danıştay Genel Kurulunca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş üyelik için gösterilecek üçer aday içinden seçilir.

3 Üye En az ikisi hukukçu olmak üzere Yükseköğretim Kurulunun kendi üyesi olmayan ve yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasi bilimler dallarında görev yapan öğretim üyeleri arasından göstereceği üçer aday içinden seçilir.

4 Üye Üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hakim ve savcılar ile **en az 5 yıl** raportörlük yapmış Anayasa Mahkemesi raportörleri arasından seçilir.

Anayasa Mahkemesine üye seçilebilmek için, **kırkbeş yaşın** doldurulmuş olması kaydıyla;

YEDİNCİ KISIM SON HÜKÜMLER

I. Anayasanın değiştirilmesi, seçimlere ve halkoylamasına katılma:

–Madde 175

Anayasanın değiştirilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi **üye tamsayısının en az üçte biri** tarafından yazıyla teklif edilebilir. Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür. Değiştirme teklifinin kabulü Meclisin **üye tamsayısının beşte üç** çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür.

Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki tekliflerin görüşülmesi ve kabulü, bu maddedeki kayıtlar dışında, kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tabidir.

Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları, bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilir. Meclis, geri gönderilen Kanunu, **üye tamsayısının üçte iki** çoğunluğu ile aynen kabul ederse Cumhurbaşkanı bu Kanunu halkoyuna sunabilir.

Meclisce **üye tamsayısının beşte üçü** ile veya **üçte ikisinden** az oyla kabul edilen Anayasa değişikliği hakkındaki Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından Meclise iade edilmediği takdirde halkoyuna sunulmak üzere Resmî Gazetede yayımlanır.

Doğrudan veya Cumhurbaşkanının iadesi üzerine, Meclis **üye tamsayısının üçte iki** çoğunluğu ile kabul edilen Anayasa değişikliğine ilişkin kanun veya gerekli görülen maddeleri Cumhurbaşkanı tarafından halkoyuna sunulabilir. Halkoylamasına sunulmayan Anayasa değişikliğine ilişkin Kanun veya ilgili maddeler Resmî Gazetede yayımlanır.

Halkoyuna sunulan Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların yürürlüğe girmesi için, halkoylamasında kullanılan geçerli oyların yarısından çoğunun kabul oyu olması gerekir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların kabulü sırasında, bu Kanunun halkoylamasına sunulması halinde, Anayasanın değiştirilen hükümlerinden, hangi-

lerinin birlikte hangilerinin ayrı ayrı oylanacağını da karara bağlar.

Halkoylamasına, milletvekili genel ve ara seçimlerine ve mahalli genel seçimlere iştiraki temin için, kanunla para cezası dahil gerekli her türlü tedbir alınır.

NOT

- ⊙ Anayasa değişikliği kanunu ile ilgili teklif TBMM Genel Kurulunda 3/5'ten az oy alırsa doğrudan reddedilir.
- ⊙ Halk oylaması anayasa değişikliği kanununun Resmî Gazete'de yayımlanmasını izleyen 60 gün sonundaki ilk pazar günü yapılır.

II. Başlangıç ve kenar başlıklar:

–Madde 176

Anayasanın dayandığı temel görüş ve ilkeleri belirten başlangıç kısmı, Anayasa metnine dahildir.

Madde kenar başlıkları, sadece ilgili oldukları maddelerin konusunu ve maddeler arasındaki sıralama ve bağlantıyı gösterir. Bu başlıklar, Anayasa metninden sayılmaz.

III. Anayasanın yürürlüğe girmesi:

–Madde 177

Bu Anayasa, halkoylaması sonucu kabul edilip Resmî Gazetede yayımlanması ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasası olur ve aşağıda gösterilen istisnalar ile bu istisnaların yürürlüğe girmesine ait hükümler dışında bütünüyle yürürlüğe girer.

a) İKİNCİ KISIM II. Bölümdeki; kişi hürriyeti ve güvenliği, basın ve yayımla ilgili hükümler, toplantı hak ve hürriyetleri,

III. Bölümdeki çalışma ile ilgili hükümler, toplu iş sözleşmesi, grev hakkı ve lokavt ile ilgili hükümler,

Bu hükümler yeni kanunları çıkarıldığında veya mevcut kanunlarda değişiklik yapıldığında ve her halde **en geç** Türkiye Büyük Millet Meclisi göreve başladığında yürürlüğe girer. Ancak bu hükümler yürürlüğe girinceye kadar mevcut kanunlar ve Milli Güvenlik Konseyinin bildiri ve kararları uygulanır.

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ

TRABLUSGARP, BALKAN VE I. DÜNYA SAVAŞI

2. ÜNİTE

1. BÖLÜM

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911 - 1912)

Savaşın Nedenleri

- İtalya'nın sömürge elde etmek istemesi
- İtalya'nın Trablusgarp'ta bulunan petrolü ele geçirmek istemesi
- Trablusgarp'ın İtalya'ya yakın ve savunmasız olması
- İtalya'nın Roma İmparatorluğu'nu yeniden kurmak istemesi
- Osmanlı Devleti'nin bölgede zayıf olması
- İtalya'nın Akdeniz Antlaşması'yla İngiltere ve Fransa'nın desteğini alması
- Savaş öncesinde İtalya ile Rusya arasında Racconigi Antlaşması'nın imzalanması

Gelişmeler

- ✓ Osmanlı Devleti bölgeye karadan ve denizden müdahalede bulunacak bir durumda olmadığı için bölgeye yalnız gönüllü vatansız subaylar gitti.
- ✓ Mustafa Kemal, Enver Bey, Nuri Bey gibi subaylar 18 Aralık 1911'de bölgeye hareket etti.
- ✓ Mustafa Kemal "şerif" takma adıyla gazeteci kimliği altında Arap kılığına bürünerek bölgeye ulaşmayı başardı.
- ✓ Trablusgarp'ta yerel direniş, başlatan Mustafa Kemal Tobruk ve Derne'de Enver Paşa ise Bingazi'de önemli başarılar elde ettiler.
- ✓ Bu gelişmeler üzerine İtalya Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak için On İki Adayı işgal edip Çanakkale Boğazı'nı ablukaya aldı.
- ✓ Balkan Savaşlarının da başlaması üzerine Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kaldı.
- ✓ 15 Ekim 1912'de İsviçre'nin Ouchi (Uşi) kasabasında antlaşma imzalandı.

Uşi Antlaşması (1912)

- Uşi Antlaşması ile Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı.
- Balkan Savaşları'nın çıkmasından dolayı On İki Ada ve Rodos Yunan tehlikesine karşı kısa süre için İtalya'ya bırakıldı. (İtalya 1947 Paris Antlaşması ile bu yerleri Yunanistan'a bırakmıştır.)
- Trablusgarp dini yönden Osmanlı Devleti'ne bağlı kalacaktır. Böylece Osmanlı, Trablusgarp ile kültürel bağlılığını korumak istemiştir.
- Trablusgarp ve Bingazi'nin 1909'dan beri Duyun-u Umumiye'ye olan borçlarını İtalya üstlenecek.
- Kapitülasyonların kaldırılması konusunda İtalya, Osmanlı'ya aracı olacak.

Trablusgarp Savaşı'nın Önemi

- Dünya savaş tarihinde ilk kez uçak bu savaşta İtalyanlar tarafından kullanılmıştır.
- Kuzey Afrika'daki son Osmanlı toprak parçası kaybedilmiştir.
- Enver Paşa Tüccar Hamdi Bey takma ismiyle bölgeye gitmiştir.
- Mustafa Kemal'in sömürgeciliğe karşı ilk savaşıdır.
- Bu savaş Padişah V. Mehmet (Reşat) Dönemi'nde yaşanmıştır.

BALKAN SAVAŞLARI

I. BALKAN SAVAŞI (1912 - 1913)

Savaşın Nedenler

- Fransız İhtilali'yle yayılan milliyetçilik akımı
- Rusya'nın panslavist politikası
- Reval Görüşmeleri ile İngiltere'nin Rusya'yı Balkan politikasında serbest bırakması
- Balkan devletlerinin Osmanlı'yı Balkanlardan atmak istemesi
- Kiliseler sorununun Balkan devletleri lehine çözülmesi

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

6. BÖLÜM

1923 - 1932 YILLARI ARASINDA TÜRK DIŞ POLİTİKASI

- ⊙ Türkiye, Lozan Antlaşması'nın imzalanmasının ardından ağırlıklı olarak iç politikaya yönelmiş ve dış politikayı ikinci planda tutmuştur.
- ⊙ Bunda iki önemli gerekçe etkili olmuştur.
  - ▶ Lozan Antlaşması'yla Misak-ı Milli İlkelere büyük oranda ulaşılması ve Türkiye'ye yönelik herhangi bir devletin tehdit unsuru oluşturmaması
  - ▶ Yeni Türk Devleti'nin yeniden yapılandırılmasına gereksinim duyulması
- ⊙ Türkiye bu dönemde İngiltere'yle Musul; Fransa ile borçlar ve yabancı okullar, Suriye sınırı; Yunanistan ile nüfus mübadelesi gibi Lozan'dan kalma konularda sorunlar yaşamıştır.
- ⊙ Türkiye, bu sorunların milli çıkarlara uygun çözümlenmesi için var gücüyle uğraşmıştır.

Musul Sorunu

- ⊙ Musul, Mondros'un 7. maddesi gereğince İngilizler tarafından işgal edilmişti.
- ⊙ Lozan Antlaşması'yla Musul sorunu sonraya bırakılmıştır.
- ⊙ 1924 yılında İngiltere ve Türkiye arasında yapılan Haliç Konferansı'nda da bir sonuç alınamayınca sorun Milletler Cemiyetine taşınmıştır.
- ⊙ Milletler Cemiyeti Brüksel Hattı adı altında geçici sınır çizerek Musul'un Irak'a ait olduğunu kabul etti.
- ⊙ Türkiye'nin Musul ile ilgili görüşmelerini sürdürdüğü sırada 1925 yılında Şeyh Sait İsyanı başladı. Bu durum dış politika ile yeterince ilgilenememesine yol açtı.

- ⊙ Batılı devletlerle zıt düşmeyi dış politika esasları içerisinde reddeden Türkiye fazla diretmeyerek 5 Haziran 1926'da İngiltere ile Ankara Antlaşması'nı imzaladı.
- ⊙ Bu antlaşmaya göre;
  - ▶ Musul ve Kerkük Irak'a bırakılacaktır.
  - ▶ Musul petrol gelirlerinin %10'u 25 yıl boyunca Türkiye'ye verilecektir.
  - ▶ Hakkari Türkiye'ye bırakılacaktır.
- ⊙ Musul'un elden çıkmasında Şeyh Sait İsyanı ve Nasturi Ayaklanması etkili olmuştur.

Nüfus Mübadelesi

- ⊙ Lozan'a göre İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türkleri dışında kalan Anadolu'daki Rumlarla Yunanistan'daki Türkler yer değiştirecekti.
- ⊙ Fakat Yunanistan Mondros sırasında İstanbul'a yerleşmiş Rumları da İstanbul'da bırakmak isteyince sorun çıktı.
- ⊙ 1928 yılında bu sorunlar Milletler Cemiyeti'nde görüşüldüğü halde çözülemedi.
- ⊙ 1930 Haziran ayındaki anlaşmayla sorun çözümlendi. Bu antlaşma ile İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türklerinin hepsi yerleşik sayıldı (Ahali Mübadelesi).
- ⊙ Bu sorunun çözülmesi Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olmasında ve Balkan Antantı'nın imzalanmasında etkili olmuştur.
- ⊙ Venizelos, Atatürk'ü 1934 yılında Nobel Barış Ödülü'ne aday göstermiştir.

Yabancı Okullar Sorunu

- ⊙ Yabancılar kapitülasyonlar aracılığıyla Türk ülkesinde birçok okul açarak önemli kültürel haklara da sahip olmuşlardır.

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Amaç ve kapsam: –Madde 1

(1) Bu Yönetmeliğin amacı; güvenli elektronik imza kullanılarak elektronik ortamda veya el yazısıyla atılan imza ile fiziksel ortamda yapılan resmi yazışmalara ilişkin kuralları belirlemek, bilgi veya belge alışverişini, hızlı ve güvenli bir biçimde yürütmek ve uygulama birliğini sağlamaktır.

(2) Bu Yönetmelik, bütün kamu kurum ve kuruluşlarını kapsar.

Dayanak: –Madde 2

(1) Bu Yönetmelik, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6 ncı ve 7 nci maddeleri hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar: –Madde 3

(1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Aidiyet zinciri: Belgenin hazırlanmasından tasfiyesine kadar olan sürecini,

b) Arşiv imza: Kriptografik metodların zaman içerisinde koruyucu özelliğini yitirmesine karşı, periyodik olarak alınan zaman damgası ile korunan elektronik imzayı,

c) Belge: Herhangi bir bireysel işlemin, kurumsal fonksiyonun veya kurumsal işlemin yerine getirilmesi için alınmış ya da idare tarafından hazırlanmış; içerik, ilişki ve formatı ile ait olduğu fonksiyon veya işlem için delil teşkil ederek aidiyet zincirini muhafaza eden, güvenli elektronik imza ya da el yazısıyla imzalanmış ve kayıt altına alınmış her türlü bilgiyi,

ç) Devlet Teşkilatı Merkezi Kayıt Sistemi (DETSİS): Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı tarafından yürütülen ve idarelerin merkez, taşra

ve yurt dışı teşkilatındaki birimlerinin Türkiye Cumhuriyeti Devlet Teşkilatı Numarası ile tanımlandığı sistemi,

d) Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS): İdarelerin faaliyetlerini yerine getirirken hazırladıkları ve faaliyetlerinin delili olabilecek e-Yazışma Teknik Rehberi'ne uygun belgelerin içerik, üstveri, format ve ilişkisel özelliklerini koruyan, belgelerin ait olduğu fonksiyon veya işlem için delil teşkil eden ve aidiyet zinciri içerisindeki yönetimini elektronik ortamda sağlayan sistemi,

e) Elektronik onay: Güvenli elektronik imza kullanılmayan durumlarda paraf yerine geçecek kaydın elektronik ortamda alınmasını,

f) Elektronik ortam: EBYS içerisinde e-Yazışma Teknik Rehberi'ne uygun olarak güvenli elektronik imza ile imzalanmış belgelerin hazırlandığı, kayıt altına alındığı, saklandığı ve gönderildiği ortamı,

g) e-Yazışma Teknik Rehberi: Elektronik ortamda yapılacak resmi yazışmalar kapsamında oluşturulan belgelerin yapısı, formatı, imzalama ve şifreleme mekanizmaları gibi teknik hususları tanımlayan ve Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı tarafından yayımlanan güncel rehberi,

ğ) Fiziksel ortam: Kağıt ortamında yapılan işlemleri,

h) Form: Biçimli belgeyi,

ı) Format: Elektronik dosya türlerini,

i) Günlük rapor: EBYS'de yapılan ekleme, değiştirme, silme, arama, görüntüleme, gönderme ve alma gibi işlemlerin hangi EBYS elemanı üzerinde ve kim tarafından gerçekleştirildiği ile işlemin gerçekleştirildiği tarih ve saat bilgisini ihtiva eden kayıtları,

j) Güvenli elektronik imza: Münhasıran imza sahibine bağlı olan, sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan, nitelikli elektro-

GENEL KÜLTÜR VE GÜNCEL BİLGİLER

4. ÜNİTE

2023 GELİŞMELERİ

- Voleybol FIVB Kadınlar Dünya Kulüpler Şampiyonası finalinde VakıfBank'ı 3-2 mağlup eden Eczacıbaşı Dynavit, kupayı müzesine götürdü.
- Türkiye'nin ilk Nekropol müzesi Antalya'da açıldı.
- Merkez Bankası Başkanlığı'na Hafize Gaye Erkan getirildi. Hafize Gaye Erkan, Merkez Bankası'nın ilk kadın başkanı oldu.
- Sırplarla NATO askeri arasında yaşanan gerilim sonucunda Türk komandoları, NATO görevi kapsamında Kosova'ya gönderildi.
- Sabah gazetesi yazarı Mehmet Barlas **81 yaşında** hayatını kaybetti.
- Ses sanatçısı Nuri Sesigüzel **85 yaşında** hayatını kaybetti.
- İtalya'nın eski başbakanlarından Silvio Berlusconi, **86 yaşında** hayatını kaybetti.
- Titanik enkazını görüntülemek için Atlantik Okyanusu'na dalan ve patlayarak batan Titan denizaltısında **5 kişi** hayatını kaybetti.
- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Kırgızların milli Manas Destanı'nın ilk el yazmasını insanlığın ortak mirası ilan etti.
- 76. Cannes Film Festivalinde Nuri Bilge Ceylan'ın yönetmenliğini yaptığı "Kuru Otlar Üstüne" filminde gösterdiği performans ile en iyi kadın oyuncu ödülünü Merve Dizdar layık görülmüştür.
- 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan seçim sonrası TBMM 28. yasama dönemine geçiş yapılmıştır.
- Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucundan Recep Tayyip Erdoğan tarafından 67. Hükümet Kabinesi kuruldu.
- İstanbul Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen TEKNOFEST'te Türkiye'nin uzay yolcuları açıklandı. İlk uzay yolcuları Tuva Cihangir Atasever ve Alper Gezeravcı oldu.
- Yerli ve milli imkanlarla ürettiğimiz yüksek çözünürlüğe sahip ilk gözlem uydumuz İMECE, uzaydaki yörüngesine fırlatılacak.
- Dünyanın ilk SİHA gemisi "TCG Anadolu", nisan 2023'te düzenlenen törenle Tuzla'da TSK'ya teslim edildi.
- Türk siyasetinin önemli isimlerinden eski bakan ve CHP eski genel başkanı Deniz Baykal hayatını kaybetti.
- İskoç Ulusal Partisinin yeni lideri Hamza Yusuf, parlamentodaki oylamanın ardından İskoçya'nın ilk Müslüman başbakanı oldu.
- Seslendirme sanatçısı, sinema ve dizi oyuncusu İsmail Köksal Engür, **77 yaşında** hayatını kaybetti.
- Fatih Sondaj Gemisi tarihinin en büyük doğal gaz keşfine imza attı. Zonguldak Filyos'ta Karadeniz Gazının Devreye alınmasıyla Türkiye'deki tüm konutlara **bir ay** boyunca ücretsiz doğalgaz verileceği açıklandı.
- Türkiye'nin ilk bor karbür tesisi, Balıkesir'in Bandırma ilçesinde hizmete açıldı.
- Türk Devletleri Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi Ankara'da düzenlendi.
- TBMM, Finlandiya'nın NATO'ya katılımını öngören teklifi kabul ederek yaşalaştırdı. Finlandiya NATO'ya katılan 31. ülke oldu.
- NATO'ya üyelik başvurusu yapan İsveç, 1 Ocak 2023 itibarıyla 6 aylığına Avrupa Birliği (AB) Dönem Başkanı seçilmiştir.
- **06 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri ile İlgili Bazı Bilgiler:** İlk Deprem Merkez Üssü: Kahramanmaraş Pazarcık (7,7), İkinci

- **Sultan:** Bağımsız ülkenin hükümdarı. Sultan unvanı erkeklerde ismin başına, kadınlarda sonuna getirilir.
- **Melik:** Avrupa'daki kralın karşılığı. Sultan kadar güçlü olmamakla beraber melik de bağımsız hareket etme yetisine sahiptir.
  - ♦ **Dişili:** Melike.
- **Şah:** İran hükümdarı.
  - ♦ **Dişili:** Şahbanu. Bu unvanı alan tek kadının son şahın karısı Farah Diba'dır.
- **Padişah:** Avrupa'daki imparatorun Fars kültüründeki karşılığı. "Şehinşah" ile eşdeğerdur.
- **Emir:** Hükmetme yetkisi olan soylu.
- **Hidiv:** Kavalalı Hanedanı'na özgü bir unvan. Mısır'daki Osmanlı yöneticileri için kullanıldı.
- **Beylebeyi:** Osmanlı'nın ilk zamanlarında padişahтан sonra en yetkili kişi için kullanılırdı.
- **Atabey:** Selçuklu'da yarı bağımsız toprak sahibi.

Orta Asya'da

- **Yabgu:** Hun hükümdarı. Boy beyleri tarafından devrildiği zamanlar olmuştur, otoritesi soylular arasındaki uzlaşmaya bağlıydı.
- **Kağan/Hakan:** Göktürklerden itibaren en büyük hükümdar için kullanıldı. Hakan "gökteki güneş gibi" tektir.
  - ♦ **Dişili:** Hatun.
- **Han:** Orta Asya'daki en yaygın unvan. Türklerde daha aşağı olan "kral", Moğollarda "imparator" yerine kullanılır.
- **Şad:** Türklerde prensin karşılığı. Şada tahsis edilmiş boylar vardır, yarı bağımsız hareket eder.
- **Tekin:** Türklerde soylulara verilen unvan. Belirli dönem ve bölgelerde "Tigin" adıyla prenslere unvan olarak verildiği de olmuştur.
- **Hetman/Ataman:** Kazak beyi.

Diğer toplumlarda

- **Huang-di:** Çin'de imparatorun karşılığı.

- **Wang:** Çin'de kralın karşılığı.
- **Tenno:** Japonlarda imparatorun karşılığı.
- Daha önceki çağlarda "mikado" terimi kullanılırdı.
- **Mihrace:** Hindistan'da imparatorun karşılığı.
- **Raca:** Hindistan'da kralın karşılığı.
- **Firavun:** Eski Mısır'da hükümdarın unvanı. Eril bir kavramdır, firavun olan kadına da erkek sıfatları verilir ve sakallı tasvir edilirdi.
- **Imgeum:** Kore'de kralın karşılığı.

"DAR" BİLGİLER

- Arapça "dar" "ev - hane" anlamına gelmektedir.
- **Darülaceze:** 1895 yılında padişah II. Abdülhamit'in fermanı üzerine Okmeydanı'nda 27.000 metrekairelik bir alan üzerine kurulmuştur. Acizler yurdu anlamındadır. Âciz ve çalışıp kazanmak kudretinde olmayan kimsesiz, ihtiyar, hasta ve malûlleri barındırıp besleyen hayır müesseselerine denir.
- **Darülakarir:** İlaçlarda kullanılan nebat ve köklerinin korunduğu yerdir.
- **Darülhadis:** Hadis okutulan medreselerdir.
- **Darülharb:** Ehl-i İslam'la aralarında sulh ve salâh olmayan gayr-i müslimlerin memleketleridir.
- **Darülhilafe:** Hilâfetin merkezi olmak dolayısıyla İstanbul'a Dâru'l-hilâfe denirdi. Bazı paralarda da kullanılmıştır.
- **Darülkurra:** Hâfızların kırâat ilmi öğrendikleri dershânedir. Dâru'l-kurrâ', dâru'l-huffâz dershânesinin üstünde bir öğretim yeri idi.
- **Darülkütüb:** Kütüphane.
- **Darüulum:** Türkçede ders görülen yer, medrese anlamlarına gelmektedir.
- **Darülsaade:** Osmanlı padişahlarının sarayına Dâru's-saâde denirdi.
- **Darüşifa:** Şifa mahalli, hastahâne.

SERVETİFÜNUN

- **Tevfik Fikret:** Doksan Beşe Doğru, Tarih-i Kadim, Haluk'un Defteri, Şermin, Rübabin Cevabı
- **Cenap Şahabettin:** Şiir: Tamat, Gezi türü: Hac Yolunda, Avrupa Mektupları ve Suriye Mektupları, Diğer Nesirleri: Nesr-i Harp, Evrak-ı Eyyam, Nesr-i Sulh, Tiyatro: Yalan, Körebe Vecizeleri: Tiryaki Sözleri
- **Halit Ziya Uşaklıgil:** Romanları: Nemide, Bir Ölünün Defteri, Ferdi ve Şürekası, Mai ve Siyah, Kırık Hayatlar, Aşk-ı Memnu, Makale: Sanata Dair Şiir: Mensur Şiirler Tiyatro: Fûrûzan, Fare Hikâyeleri: İzmir Hikâyeleri, Aşka Dair, Onu Beklerken, Kadın Pençesi, Hatıra: Kırk Yıl, Saray ve Ötesi
- **Mehmet Rauf:** Roman: Eylül, Genç Kız Kalbi, Son Yıldız, Define, Kan Damlası, Tiyatro: Pençe, Cidal, Şiir: Siyah İnciler, Hikaye: Âşıkname, Son Emel
- **Hüseyin Cahit Yalçın:** Hikayeleri: Hayat-ı Muhayyel, Niçin Aldatırlarmış, Hayat-ı Hakiye Sahneleri Romanları: Nadide, Hayal İçinde Anıları: Edebi Hatıralar, Malta Adası'nda, Meşrutiyet Hatıraları Eleştirileri: Kavgalarım

TOPLULUK DIŞINDAKİLER

- **Hüseyin Rahmi Gürpınar:** Roman: Şık, Şıpsı, Mürebbiye, Tesadüf, Kuyruklu Yıldız Altında İzdivaç, Gulyabani, Kaynanam Nasıl Kudurdu. Hikaye: Kadınlar Vaizi, Namuslu Açlık Meselesi. Tiyatro: Hazan Bülbülü, Kadın Erkeklesince
- **Mehmet Akif Ersoy:** Safahat, Süleymaniye Kürsüsünde, Hatıralar, Asım, Gölgeler, Fatih Kürsüsünde
- **Ahmet Rasim:** Gecelerim, Ömr-i Edebi, Şehir Mektupları, Eşkâl-i Zaman, Gülüp Ağladıklarım, Falaka, Ramazan Sohbetleri

FECRİATİ

- **Ahmet Haşim:** Şiirleri: Göl Saatleri, Piyale Nesirleri: Gurabane-i Laklahan, Bize Göre, Frankfurt Seyahatnamesi

- **Refik Halit Karay (1888-1965):** Hikâyeleri: Memleket Hikâyeleri, Gurbet Hikâyeleri (Hatay'da sürgünde yazdığı eseridir) Hiciv ve Mizah Yazıları: Kirpinin Dedikleri, Deli, Sakın Aldanma İnanma Kanma, Tanıdıklarım. Romanları: Çete, Sürgün, Anahtar.

MİLLİ EDEBİYAT

- **Ziya Gökalp:** Şiir kitapları: Kızıl Elma, Yeni Hayat, Altın Işık. Nesirleri: Türk Töresi, Türkçülüğün Esasları, Türkleşmek Muasırlaşmak İslamlaşmak, Malta Mektupları, Türk Medeniyeti Tarihi
- **Mehmet Emin Yurdakul:** Türk Sazı, Ey Türk Uyan, Turan'a Doğru...
- **Ömer Seyfettin:** Hikaye: Yüksek Ökçeler, Bomba, Diyet, Gizli Mabet, Beyaz Lale, Kaşığı, Yalnız Efe, Nadan, Harem, Falaka. Roman: Efruz Bey
- **Yakup Kadri Karaosmanoğlu:** Roman: Kiralık Konak, Yaban, Panaroma, Nur Baba, Hüküm Gecesi, Sodom Gomore, Ankara. Mensur Şiir: Okun Ucundan, Erenlerin Bağından. Hikaye: Bir Serencam, Milli Savaş Hikayeleri. Anı: Zoraki Diplomat, Vatan Yolunda, Anamın Kitabı
- **Reşat Nuri Güntekin:** Romanları: Çalıkuşu, Dudaktan Kalbe, Gizli El, Acımak, Eski Hastalık, Yaprak Dökümü, Akşam Güneşi, Damga, Bir Kadın Düşmanı. Hikayeleri: Tanrı Misafiri, Sönmüş Yıldızlar, Eski Ahbap, Boyunduruk. Tiyatroları: Hançer, Eski Borç, Gözdağı, Balıkesir Muhallebicisi, Taş Parçası, İstiklal Gezi yazıları: Anadolu Notaları
- **Halide Edip Adıvar:** Romanları: Handan, Yeni Turan Ateşten Gömlek, Vurun Kahpeye, Sinekli Bakkal, Tatarcık Anı: Türk'ün Ateşle İmtihani, Mor Salkımlı Ev. Hikayeler: Dağa Çıkan Kurt, Harap Mabetler, İzmir'den Bursa'ya. İnceleme: İngiliz Edebiyatı Tarihi
- **Fuat Köprülü:** Türk Edebiyatı Tarihinde Usul, Türk Edebiyatı Tarihi, Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar, İlk Mutasavvıflar Divan Edebiyatı Antolojisi.
- **Falih Rıfki Atay:** Gezi: Denizaşırı, Yeni Rusya, Bizim Akdeniz, Tuna Kıyıları, Yolcu Defteri. Anı: Ateş ve Güneş, Zeytindağı, Atatürk'ün

KISIM - I
Genel Hükümler

BÖLÜM: 1
Kapsam, Amaç, Temel İlkeler, İstihdam
Şekilleri

Kapsam: –Madde 1

Bu Kanun, Genel ve Katma Bütçeli Kurumlar, İl Özel İdareleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri ve Belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kefalet sandıklarında veya Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüklerinde çalışan memurlar hakkında uygulanır.

Sözleşmeli ve geçici personel hakkında bu Kanunda belirtilen özel hükümler uygulanır.

Anayasa Mahkemesi üye ve yedek üyeleri ile raportörleri; hakimlik ve savcılık mesleklerinde veya bu mesleklerden sayılan görevlerde bulunanlar, Danıştay ve Sayıştay meslek mensupları ve Sayıştay savcı ve yardımcıları, Üniversitelerin, İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerinin, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademilerinin, Devlet Güzel Sanatlar Akademilerinin, Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün öğretim üye ve yardımcıları, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası üyeleri, Genelkurmay Mehteran Bölüğü Sanatkarları, Devlet Tiyatrosu ile Devlet Opera ve Balesi ve Belediye Opera ve tiyatroları ile şehir ve belediye konservatuvar ve orkestralarının sanatkar memurları, uzman memurları, uygulatıcı uzman memurları ve stajyerleri; Spor-Toto Teşkilatında çalışan personel; subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş ve sözleşmeli erbaş ve erler ile Emniyet Teşkilatı mensupları özel kanunları hükümlerine tabidir.

Amaç: –Madde 2

Bu Kanun, Devlet memurlarının hizmet şartlarını, niteliklerini, atanma ve yetiştirilmelerini, ilerleme ve yükselmelerini, ödev, hak, yüküm ve sorumluluklarını, aylıklarını ve ödeneklerini ve diğer özlük işlerini düzenler.

Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulur.

Temel ilkeler: –Madde 3

Bu kanunun temel ilkeleri şunlardır:

Sınıflandırma:

A) Devlet kamu hizmetleri görevlerini ve bu görevlerde çalışan Devlet memurlarını görevlerin gerektirdiği niteliklere ve mesleklere göre sınıflara ayırmaktır.

Kariyer:

B) Devlet memurlarına, yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetiştirme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanını sağlamaktır.

Liyakat:

C) Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır.

Örnek Soru Tarzı

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre "Devlet memurlarına, yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetiştirme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkânını sağlamaktır" ifadesi hangi temel ilkenin açıklamasıdır?

- A) Sınıflandırma   B) Kariyer   C) Derece
D) Kademe   E) Liyakat

Cevap B

Öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademelerinde bulunan Devlet memurlarının, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının verilmesini gerektiren hallerde, brüt aylıklarının $\frac{1}{4}$ 'ü – $\frac{1}{2}$ 'si kesilir ve tekrerrün-de görevlerine son verilir.

Özel kanunların disiplin suçları ve cezalarına ilişkin hükümleri saklıdır.

Yukarıda yazılı disiplin kovuşturmasının yapılmış olması, fiilin genel hükümler kapsamına girmesi halinde, sanık hakkında ayrıca ceza kovuşturması açılmasına engel teşkil etmez.

Örnek Soru Tarzı

- I. Göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkollü içki içmek
- II. Özürsüz ve kesintisiz 3 - 9 gün göreve gelmemek
- III. Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre yukarıdaki fiil ve hareketler hangi disiplin cezasını gerektirir?

- A) Uyarma
- B) Kınama
- C) Aylıktan kesme
- D) Kademe ilerlemesinin durdurulması
- E) Devlet memurluğundan çıkarma

Cevap D

Disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar: –Madde 126

Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından; kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde Valiler tarafından verilir.

Devlet memurluğundan çıkarma cezası amirlerin bu yoldaki isteği üzerine, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir.

Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddeder. Ret halinde atamaya yetkili

amirler **15 gün** içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbesttirler.

Özel kanunların disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullarla ilgili hükümleri saklıdır.

Zamanaşımı: –Madde 127

Bu Kanunun 125 inci maddesinde sayılan fiil ve halleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hallerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren;

a) Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında **bir ay** içinde disiplin soruşturmasına,

b) Memurluktan çıkarma cezasında **altı ay** içinde disiplin kovuşturmasına,

Başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren nihayet **iki yıl** içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Örnek Soru Tarzı

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren nihayet kaç yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar?

- A) Bir yıl
- B) İki yıl
- C) Üç yıl
- D) Dört
- E) Beş yıl içinde

Cevap B

Karar süresi: –Madde 128

Disiplin amirleri uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını soruşturmanın tamamlandıği günden itibaren **15 gün** içinde vermek zorundadırlar.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren hallerde soruşturma dosyası, kararını bildirmek üzere yetkili disiplin kuruluna **15 gün** içinde tevdi edilir. Disiplin kurulu, dosyayı aldığı tarihten itibaren **30 gün** içinde soruşturma evrakına göre kararını bildirir.

Memurluktan çıkarma cezası için disiplin amirleri tarafından yaptırılan soruşturmaya ait dosya, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek di-

209 uncu madde ile bu madde hükümleri Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak yönetmeliğe göre uygulanır.

Giyecek yardımı: –Madde 211

Devlet memurlarından hangilerinin ne şekilde giyecek yardımından faydalanacakları Maliye Bakanlığı ile Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığının birlikte hazırlıyacakları bir yönetmelik ile tesbit olunur.

Yiyecek yardımı: –Madde 212

Devlet memurlarının hangi hallerde yiyecek yardımından ne şekilde faydalanacakları ve bu yardımın uygulanması ile ilgili esaslar Maliye Bakanlığı ile Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığının birlikte hazırlıyacakları bir yönetmelik ile tesbit olunur.

Yakacak yardımı: –Madde 213

(Mülga: 27/6/1989 – KHK-375/32 md.)

(31/7/1970 tarih ve 1327 sayılı Kanun ile bu araya eklenen numarasız “Ek Madde” 4/7/2001 tarih ve 631 sayılı KHK ile bu Kanuna 152 nci madde olarak işlenmiş ve yerine konulmuştur.)

KISIM - VII Devlet Memurlarının Yetiştirilmesi

Kurumların memurlarını hizmet içinde yetiştirme esasları: –Madde 214

Devlet memurlarının yetişmelerini sağlamak, verimliliğini artırmak ve daha ileriki görevlere hazırlamak amacıyla uygulanacak hizmet içi eğitim, Devlet Personel Başkanlığı tarafından ilgili kurumlarla birlikte hazırlanacak yönetmelikler dahilinde yürütülür.

Eğitim birimleri: –Madde 215

Her kurumda, yetiştirme faaliyetlerini düzenlemek, yürütmek ve değerlendirmekle görevli bir “Eğitim birimi” kurulur. Birden çok birim kurulan

kurumlarda bunlardan biri “Merkez Eğitim Birimi” adını alır.

Eğitim merkezleri: –Madde 216

Kurumlar kendi eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere eğitim merkezleri açabilirler. Kurumlararası eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere, Cumhurbaşkanlığı kararıyla, kurumlararası eğitim merkezleri de açılabilir.

Eğitim birim ve merkezlerinin kuruluş ve işleyişleri Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınmak suretiyle kurumlarınca hazırlanacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Devlet memurları eğitimi genel planı: –Madde 217

Devlet memurları eğitimi genel planı, Cumhurbaşkanlığı kararıyla yürürlüğe konulur.

Yurt dışında yetiştirme: –Madde 218

Devlet memurları, yabancı memleketlerin hizmetle ilgili kurumlarında veya yetiştirme - eğitim merkezlerinde de yetiştirilebilirler.

Bunlardan sınıflarının kapsadığı hizmetlerin niteliği bakımından, aynı zamanda belirli bir dalda öğrenim ve ihtisas yapması gerektiği kurumları ve Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığınca kararlaştırılmış olanlara öğrenim veya ihtisas yapma müsaadesi verilebilir.

Bu maddede söz konusu olan Devlet memurları hakkında 79 uncu madde hükümleri uygulanır.

Rapor verme: –Madde 219

Kurumlar yıllık eğitim programlarına göre yapmakta oldukları eğitim çalışmalarının sonuçlarını her **altı aylık** dönemin bitiminden **en geç bir ay** sonra Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığına bir raporla bildirmek zorundadırlar.

Koordinasyon ve denetleme: –Madde 220

Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı kurumları yurt içi ve yurt dışı eğitim programlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında yol gös-

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirtmek ve izlenecek usulü düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Bu Kanun,Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında uygulanır.

Görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümler saklıdır.

Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali genel hükümlere tabidir.

Disiplin hükümleri saklıdır.

(Ek: 2/1/2003-4778/33 md.) 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddeleri ile 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında açılacak soruşturma ve kovuşturmalarda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

İzin vermeye yetkili merciler:

–Madde 3

Soruşturma izni yetkisi

a) İlçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında kaymakam,

b) **(Değişik:6/12/2019-7196/51 md.)** İlde ve merkez ilçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kaymakamlar hakkında vali,

c) Bölge düzeyinde teşkilatlanan kurum ve kuruluşlarda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında görev yaptıkları ilin valisi,

d) Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri hakkında o kuruluşun en üst idari amiri,

e) **(Değişik:6/12/2019-7196/51 md.)** (b) ve (c) bentlerindeki hükümler saklı kalmak kaydıyla Cumhurbaşkanı kararıyla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanı veya ilgili bakan

f) Türkiye Büyük Millet Meclisinde görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri ve yardımcıları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı,

g) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/196 md.)** Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı hakkında Cumhurbaşkanı,

h) Büyükşehir belediye başkanları, il ve ilçe belediye başkanları; büyükşehir, il ve ilçe belediye meclisi üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında İçişleri Bakanı,

i) İlçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında kaymakam, merkez ilçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında buldukları ilin valisi,

j) Köy ve mahalle muhtarları ile bu Kanun kapsamına giren diğer memurlar ve kamu görevlileri hakkında ilçelerde kaymakam, merkez ilçede vali,

Yokluklarında ise vekilleri tarafından bizzat kullanılır.

5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU

7. ÜNİTE

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere, kamu malî yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve malî kontrolü düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Bu Kanun, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrolünü kapsar.

Avrupa Birliği fonları ile yurt içi ve yurt dışından kamu idarelerine sağlanan kaynakların kullanımı ve kontrolü de uluslararası anlaşmaların hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Kanun hükümlerine tâbidir.

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar, bu Kanunun sadece 3, 7, 8, 12, 15, 17, 18, 19, 25, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 68 ve 76 78 nci maddelerine tâbidir.

Tanımlar: –Madde 3

Münhasıran bu Kanunun uygulanmasında;

a) Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri: Uluslararası sınıflandırmalara göre belirlenmiş olan, merkezî yönetim kapsamındaki kamu

idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idareleri,

b) Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri: Bu Kanuna ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerini,

c) Düzenleyici ve denetleyici kurumlar: Bu Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumları,

d) Sosyal güvenlik kurumları: Bu Kanuna ekli (IV) sayılı cetvelde yer alan kamu kurumlarını,

e) Mahallî idare: Yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareleri,

f) Bütçe: Belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgeyi,

g) Kamu kaynakları: Borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri,

h) Kamu gideri: Kanunlarına veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine dayanılarak yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri, sosyal güvenlik katkı payları, iç ve dış borç faizleri, borçlanma genel giderleri, borçlanma araçlarının iskontolu satışından doğan farklar, ekonomik, malî ve sosyal transferler, verilen bağış ve yardımlar ile diğer giderleri,

i) Kamu geliri: Kanunlarına dayanılarak toplanan vergi, resim, harç, fon kesintisi, pay veya benzeri gelirler, faiz, zam ve ceza gelirleri, taşınır ve taşınmazlardan elde edilen her türlü gelirler ile hizmet karşılığı elde edilen gelirler, borçlanma araçlarının primli satışı suretiyle elde edilen gelirler, sosyal güvenlik primi kesintileri, alınan bağış ve yardımlar ile diğer gelirleri,

YEDİNCİ KISIM Yaptırımlar ve Yetkili Merciler

Ödenek üstü harcama: –Madde 70

Kamu zararı oluşturmamakla birlikte bütçelere, ayrıntılı harcama programlarına, serbest bırakma oranlarına aykırı olarak veya ödenek gönderme belgelerindeki ödenek miktarını aşan harcama talimatı veren harcama yetkililerine, her türlü aylık, ödenek, zam ve tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemeler toplamının iki katı tutarına kadar para cezası verilir.

Kamu zararı: –Madde 71

(Değişik birinci fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasit, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

- İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,
  - Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,
  - Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,
  - İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,
  - İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
  - (Mülga: 22/12/2005-5436/10 md.)
  - Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,
- Esas alınır.

(Değişik üçüncü fıkra: 22/12/2005-5436/10 md.) Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edilir.

Alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri uygulanır. Ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası verilir.

(Değişik son fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usûl ve esaslar, Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Yetkisiz tahsil ve ödeme: –Madde 72

Kanunların veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin öngördüğü şekilde yetkili kılınmamış hiçbir gerçek veya tüzel kişi, kamu adına tahsilat veya ödeme yapamaz.

Yetkisiz tahsilat veya ödeme yapılması, kamu hizmeti karşılığında veya kamu hizmetleriyle ilişkilendirilerek bağış veya yardım toplanması veya başka adlarla tahsilat veya ödeme yapılması hallerinde; söz konusu tutarlar, yetkisiz tahsilat veya ödeme yapılanlardan alınarak, ilgisine göre bütçeye gelir kaydedilir veya ilgililerine iade etmek üzere emanet hesaplarına kaydedilir. Ayrıca, bunlar hakkında ilgili kanunları uyarınca adli ve idari yönden gerekli işlemler yapılır.

Örnek Soru Tarzı

5018 sayılı kanuna göre kamu zararının belirlenmesinde aşağıdakilerden hangisi dikkate alınmaz?

- Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması
- Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması
- İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması
- Mevzuatında öngörülen ödemeleri yapmak
- İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması

BİRİNCİ KISIM
Genel Esaslar

BİRİNCİ BÖLÜM
Kanunun şümulü, terimler, vazifeliler
ve yetki sahipleri

Kanunun şümulü: –Madde 1

Devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin aktitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Türk Ceza Kanununun para cezalarının tahsil şekli ve hapse tahvili hakkındaki hükümleri mahfuzdur.

Tahsili, Tahsili Emval Kanununa atfedilen alacaklar: –Madde 2

Muhtelif kanunlarda Tahsili Emval Kanununa göre tahsil edileceği bildirilen her çeşit alacaklar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Kanundaki terimler: –Madde 3

Bu kanundaki amme alacağı terimi:

1 inci ve 2 nci maddeler şümulüne giren alacakları,

Amme borçlusu veya borçlu terimi:

Amme alacağını ödemek mecburiyetinde olan hakiki ve hükmi şahısları ve bunların kanuni temsilci veya mirasçılarını ve vergi mükelleflerini, vergi sorumlusunu, kefil ve yabancı şahıs ve kurumlar temsilcilerini,

Alacaklı amme idaresi terimi:

Devleti, vilayet hususi idarelerini ve belediyeleri,

Tahsil dairesi terimi:

Alacaklı amme idaresinin bu kanunu tatbik etmekle vazifeli dairesini, servisini, memur veya memurlarını,

Yalnızca mal olarak geçen terim:

Menkul, gayrimenkul "gemiler dahil" mallarla, her çeşit hak ve alacakları,

Para cezaları terimi:

Adli ve idari para cezalarını,

Tahsil edilemeyen amme alacağı terimi:

(*Ek; 4/6/2008-5766/1 md.*) Amme borçlusunun bu Kanun hükümlerine göre yapılan mal varlığı araştırması sonucunda haczi kabil herhangi bir mal varlığının bulunmaması, haczedilen mal varlığının satılarak paraya çevrilmesine rağmen satış bedelinin amme alacağını karşılamaması gibi nedenlerle tahsil edilemeyen amme alacaklarını,

Tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağı terimi:

(*Ek; 4/6/2008-5766/1 md.*) Amme borçlusunun haczedilen mal varlığına bu Kanun hükümlerine göre biçilen değerlerin amme alacağını karşılamayacağı veya hakkında iflas kararı verilen amme borçlusundan aranan amme alacağının iflas masasından tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması gibi nedenlerle tahsil dairelerinde yürütülen takip muamelelerinin herhangi bir aşamasında amme borçlusundan tahsil edilemeyeceği ortaya çıkan amme alacaklarını,

Takibat giderleri terimi:

Cebri icradan mütevellit muameleler sırasında yapılan zor kullanma, ilan, haciz, nakil ve muhafaza giderleri gibi her türlü giderleri, ifade eder.

Konkordato: –Madde 101

Amme idaresi tarafından iflas talebinde bulunulsa dahi tasdik edilen konkordato amme alacakları için mecburi değildir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Zamanaşımı, terkin, yasaklar ve cezalar ve son hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Zamanaşımı ve terkin

Tahsil zamanaşımı: –Madde 102

Amme alacağı, vadesinin rasladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren **5 yıl** içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar. Para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur.

Zamanaşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemeler kabul olunur.

Zamanaşımının kesilmesi: –Madde 103

Aşağıdaki hallerde tahsil zamanaşımı kesilir:

1. Ödeme,
2. Haciz tatbiki,
3. Cebren tahsil ve takip muameleleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilat,
4. Ödeme emri tebliği,
5. Mal bildirimini, mal edinme ve mal artmalarının bildirilmesi,
6. Yukarıdaki 5 sırada gösterilen muamelelerden her hangi birinin kefile veya yabancı şahıs ve kurumlar mümessillerine tatbiki veya bunlar tarafından yapılması,
7. İhtilafı amme alacaklarında kaza mercilerince bozma kararı verilmesi,
8. Amme alacağının teminata bağlanması,
9. Kaza mercilerince icranın tehirine karar verilmesi,
10. İki amme idaresi arasında mevcut bir borç için alacaklı amme idaresi tarafından borçlu

amme idaresine borcun ödenmesi için yazı ile müracaat edilmesi.

11. (**Ek: 25/12/2003-5035/5 md.**) Amme alacağının özel kanunlara göre ödenmek üzere müracaatta bulunulması ve/veya ödeme planına bağlanması.

Kesilmenin rasladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zamanaşımı yeniden işlemeye başlar. Zamanaşımının bir bozma kararıyla kesilmesi halinde zamanaşımı başlangıcı yeni vade gününün rasladığı; amme alacağının teminata bağlanması veya icranın kaza mercilerince durdurulması hallerinde zamanaşımı başlangıcı teminatın kalktığı ve durma süresinin sona erdiği tarihin rasladığı; takvim yılını takip eden takvim yılının ilk günüdür.

Zamanaşımının işlememesi: :

–Madde 104

Borçlunun yabancı memlekette bulunması, hileli iflas etmesi veya terekesinin tasfiyesi dolayısıyla hakkında takibat yapılmasına imkan yoksa bu hallerin devamı müddetince zamanaşımı işlemmez.

Zamanaşımı, işlememesi sebeplerinin kalktığı günün bitmesinden itibaren başlar veya durmasından evvel başlamış olan cereyanına devam eder.

Tabii afetler sebebiyle terkin:

–Madde 105

Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, zararlı hayvan ve haşarat istilası ve bunlara benziyen afetler yüzünden zarara maruz kalan varlıklarının ve mahsullerinin **en az** üçte birini kaybedenler adına tahakkuk ettirilmiş ve afetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili amme alacakları Cumhurbaşkanı kararıyla kısmen veya tamamen terkin olunur.

Bu madde hükmünden faydalanmak için afetin vukuu tarihinden itibaren **6 ay** içinde ilgili amme idaresine yazı ile müracaat edilmesi şarttır.

Bu madde şümulüne giren bir zararın mevcut olup olmadığı mahalli il veya ilçe idare kurullarınca, zararın derecesi, Maliye Vekaletince genel

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı; demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Bu Kanun; kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanır.

1.11.1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun hükümleri saklıdır.

Tanımlar: –Madde 3

Bu Kanunda geçen;

a) Kurum ve kuruluş: Bu Kanunun 2 nci maddesinde geçen ve kapsama dahil olan bilgi edinme başvurusu yapılacak bütün makam ve mercileri,

b) Başvuru sahibi: Bu Kanun kapsamında bilgi edinme hakkını kullanarak kurum ve kuruluşlara başvuran gerçek ve tüzel kişileri,

c) Bilgi: Kurum ve kuruluşların sahip oldukları kayıtlarda yer alan bu Kanun kapsamındaki her türlü veriyi,

d) Belge: Kurum ve kuruluşların sahip oldukları bu Kanun kapsamındaki yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, kroki, plân, film, fotoğraf, teyp ve video kaseti, harita, elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcılarını,

e) Bilgi veya belgeye erişim: İstenen bilgi veya belgenin niteliğine göre, kurum ve kuruluşlarca,

başvuru sahibine söz konusu bilgi veya belgenin bir kopyasının verilmesini, kopya verilmesinin mümkün olmadığı hâllerde, başvuru sahibinin bilgi veya belgenin aslını inceleyerek not almasına veya içeriğini görmesine veya işitmesine izin verilmesini,

f) Kurul: Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunu, ifade eder.

Örnek Soru Tarzı

- I. Tarafsızlık
- II. Eşitlik
- III. Açıklık
- IV. Tarafgirlik

Yukarıdakilerden hangisi 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanununun amaçlarından değildir?

- A) Yalnız III   B) Yalnız IV   C) I ve IV
D) II ve III   E) III ve IV

Cevap B

İKİNCİ BÖLÜM

Bilgi Edinme Hakkı ve Bilgi Verme
Yükümlülüğü

Bilgi edinme hakkı: –Madde 4

Herkes bilgi edinme hakkına sahiptir.

Türkiye’de ikamet eden yabancılar ile Türkiye’de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişiler, isteyebilecekleri bilgi kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili olmak kaydıyla ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan hak ve yükümlülükleri saklıdır.

Bilgi verme yükümlülüğü: –Madde 5

Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU

10. ÜNİTE

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Uygulama İlkeleri

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Aşağıda belirtilen idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür:

a) (Değişik: 1/6/2007-5680/1 md.) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler.

b) (Değişik: 30/7/2003-4964/1 md.) Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri.

c) (Değişik: 30/7/2003-4964/1 md.) Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

d) (Değişik: 12/6/2002-4761/10 md.) (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilenlerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler.

e) (Değişik: 13/2/2011-6111/176 md.) 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ile bu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları şirketlerin yapım ihaleleri.

Ancak, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve bu Fonun hisselerine kısmen ya da tamamen sahip olduğu bankalar, 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ve bu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları şirketler (e) bendinde belirtilen yapım ihaleleri hariç) 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi gayrimenkul yatırım ortaklıkları ile enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüs, işletme ve şirketler bu Kanun kapsamı dışındadır.

1. Örnek Soru

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre Kapsam bakımından;

- I. Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler.
- II. Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri.
- III. Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yükseköğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

Belirtilen idarelerin hangilerinin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I-II   E) I-II-III

Cevap E

BEŞİNCİ KISIM Çeşitli Hükümler

İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar: –Madde 62

Bu Kanun kapsamındaki idarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işleri için ihaleye çıkılmadan önce aşağıda belirtilen hususlara uyulması zorunludur:

a) Yatırım projelerinin plânlanan sürede tamamlanarak ekonomiye kazandırılabilmesi amacıyla, birden fazla yılı kapsayan işlerde ihaleye çıkılabilmesi için, işin süresine uygun olarak yıllar itibariyle ödeneğin bütçelerinde bulunmasını sağlamak üzere programlamanın yapılmış olması zorunludur. İlk yıl için öngörülen ödenek, yılı merkezî yönetim bütçe kanununda belirlenen stratejik öneme sahip yatırımlar veya projeler hariç olmak üzere, proje maliyetinin % 10'undan az olamaz ve başlangıçta daha sonraki yıllar için programlanmış olan ödenek dilimleri sonraki yıllarda azaltılamaz.

b) Öngörülen ödeneklerin kullanılmasına imkan verecek süre dikkate alınarak, idarelerce ihalelerin zamanında yapılması, birden fazla yılı kapsayan ve yatırım niteliği olan işlerde (doğal afetler nedeniyle yapılması gerekenler hariç) ise yılın ilk dokuz ayında ihalenin sonuçlandırılması esastır. **(Ek ibare: 30/7/2003-4964/38 md.)** Ancak ertesi malî yılda gerçekleştirilecek süreklilik arz eden mal ve hizmet alımları için bir önceki malî yıl sona ermeden ihaleye çıkılabilir.

26. Örnek Soru

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre öngörülen ödeneklerin kullanılmasına imkân verecek süre dikkate alınarak, idarelerce ihalelerin zamanında yapılması esastır. Birden fazla yılı kapsayan ve yatırım niteliği olan işlerde (doğal afetler nedeniyle yapılması gerekenler hariç) ise yılın ilk kaç ayında ihalenin sonuçlandırılması esastır?

A) 5 B) 6 C) 7 D) 8 E) 9

Cevap E

c) **(Değişik: 18/4/2007-5625/5 md.)** Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamam-

lanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamaz. İhale konusu yapım işinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenemediği durumlarda ön veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Uygulama projesi bulunan yapım işlerinde anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale yapılması zorunludur. Ancak, doğal afetler nedeniyle uygulama projesi yapılması için yeterli süre bulunmayan yapım işlerinde ön veya kesin proje üzerinden, her türlü onarım işleri ile işin yapımı sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerekmesi veya uygulamada imar ve güzergâh değişikliklerinin muhtemel olması nedenleriyle ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan, bina işleri hariç, yapım işlerinde ise kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Bu işlerin uygulama projesi yapılabilen kısımlar için anahtar teslimi götürü bedel, uygulama projesi yapılamayan kısımlarda ise her bir kalem iş için birim fiyat teklif almak suretiyle ihale yapılabilir. Arsa temini, mülkiyet ve kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması şartı, baraj ve büyük sulama, içmesuyu isale hattı, enerji nakil hattı, trafo, trafo merkezleri, şalt tesisleri, kaptajlar, su depoları, karayolu, liman ve havaalanı, demiryolu, petrol ve doğalgaz boru hattı projelerinde aranmaz.

d) **(Değişik: 30/7/2003-4964/38 md.)** İdarelerce bütçesinin programlanmasında, ihalede ise isteklilerce verilen tekliflerin karşılaştırılmasında kullanılmak üzere tespit edilen yaklaşık maliyet isteklilere duyurulmaz.

e) **(Değişik: 20/11/2017-KHK-696/83 md. Aynen kabul: 1/2/2018-7079/78 md.)**(1) 1) 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri (MİT Müsteşarlığı hariç) ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı listede yer alan idarelerin merkez ve taşra teşkilatları, il özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri, birlikte veya ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarına ait şirketler; merkezî yönetim, sosyal güvenlik kurumu, fon, kefalet sandığı, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğü, mahalli idare ve şirket bütçelerinden veya döner sermaye bütçe-

5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU

11. ÜNİTE

BİRİNCİ KISIM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılanma yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Bu Kanun; sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortasından yararlanacak kişileri, işverenleri, sağlık hizmeti sunucularını, bu Kanunun uygulanması bakımından gerçek kişiler ile her türlü kamu ve özel hukuk tüzel kişilerini ve tüzel kişiliği olmayan diğer kurum ve kuruluşları kapsar.

Tanımlar: –Madde 3

Bu Kanunun uygulanmasında;

1) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

2) Kurum: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığını,

3) Sosyal sigortalar: Kısa ve uzun vadeli sigorta kollarını,

4) Kısa vadeli sigorta kolları: İş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası kollarını,

5) Uzun vadeli sigorta kolları: Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarını,

6) Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödemesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi,

7) (Değişik: 17/4/2008-5754/1 md.) Hak sahibi: Sigortalının veya sürekli iş göremezlik geliri ile malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı almakta olanların ölümü halinde, gelir veya aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazanan eş, çocuk, ana ve babasını,

8) Genel sağlık sigortası: Kişilerin öncelikle sağlıklarının korunmasını, sağlık riskleri ile karşılaşmaları halinde ise oluşan harcamaların finansmanını sağlayan sigortayı,

9) Genel sağlık sigortalısı: Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde sayılan kişileri,

10) (Değişik: 17/4/2008-5754/1 md.) Bakmakla yükümlü olduğu kişi: 5 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi ile 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1), (2) ve (7) numaralı alt bentleri ile yedinci ve sekizinci fıkraları ile onikinci fıkrasındaki askeri öğrenci adayları ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrenci adayları dışında kalan genel sağlık sigortalısının, sigortalı sayılmayan veya isteğe bağlı sigortalı olmayan, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan;

a) Eşini,

b) **18 yaşını**, lise ve dengi öğrenim veya 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çıraklık ve çıraklık eğitimi ile işletmelerde meslekî eğitim görmesi halinde **20 yaşını**, yüksek öğrenim görmesi halinde **25 yaşını** doldurmamış ve evli olmayan çocukları ile yaşına bakılmaksızın bu Kanuna göre malûl olduğu tespit edilen evli olmayan çocuklarını,

c) Geçiminin genel sağlık sigortalısı tarafından sağlandığı Kurumca belirlenen kriterlere göre tespit edilen ana ve babasını,

11) Hizmet akdi: 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununda tanımlanan hizmet akdini ve iş mevzuatında tanımlanan iş sözleşmesini veya hizmet akdini,

Kurum ile yaptıkları sözleşmeleri feshedilebilir ve Kurumca belirlenecek süre içinde tekrar sözleşme yapılmaz.

71 inci maddede yer alan kimlik tespiti yükümlülüğünü yapmayan ve bu nedenle bir başka kişiye sağlık hizmeti sunulması nedeniyle Kurumun zarara uğramasına sebebiyet veren sağlık hizmeti sunucularından uğranılan zarar geri alınır.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/54 md.) Kurum müfettişlerince yapılan inceleme veya soruşturma esnasında yapılan tespitlere bağlı olarak oluşabilecek Kurum alacağı tahsilinin riske gireceğinin öngörülmesi hâlinde, **en az üç** müfettişten oluşan komisyonun uygun görüşü ve Rehberlik ve Teftiş Başkanının onayıyla **altı ayı** geçmemek üzere, inceleme veya soruşturma sonuçlanıncaya kadar sağlık hizmeti sunucusunun Kurum nezdindeki muaccel veya müaccel alacaklarının ödemesi, tahsili riske gireceği öngörülen alacakla orantılı olarak durdurulabilir. Altı aylık süre içinde inceleme veya soruşturma sonuçlanmaz ise durdurma kararı kendiliğinden kalkar ve bu tarihten itibaren muaccel olan alacakları ödenmeye devam olunur. Altı aylık süre sonuna kadar ödemesi durdurulan alacaklar ise inceleme veya soruşturma sonuçlanıncaya kadar ödenmez. Ancak, sağlık hizmeti sunucusunun Kurum nezdindeki muaccel olan alacaklarının her biri için 6183 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının 2 nci ve 3 üncü bentlerinde sayılanlar kapsamında teminat verilmesi hâlinde durdurma kararı bu kararı uygulayan Kurum ünitesi tarafından kaldırılır ve Kurum nezdindeki alacakları ödenir.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/54 md.) Kurum tarafından sözleşmesi feshedilmiş sağlık hizmeti sunucusuyla feshe neden olan fiillere bağlı olarak oluşan Kurum alacakları tahsil edilmeden ve fesih süresi tamamlanmadan yeni bir sözleşme yapılmaz. Söz konusu sağlık hizmeti sunucusunun devri hâlinde ise feshe neden olan Kurum alacakları tahsil edilmeden ve **en az bir yıllık** fesih süresi geçmeden devralan sağlık hizmeti sunucusu ile sözleşme yapılmaz. Sözleşme yapılmayan veya sözleşmesi feshedilen sağlık hizmeti sunucusunun muayene ve işlemlere ilişkin fatura bedelleri ödenmez.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/54 md.) 5237 sayılı Kanunda belirtilen ve Kurum zararına neden olan nitelikli dolandırıcılık suçunun işlendiği kesinleşmiş mahkeme kararıyla sabit görülmesi şartıyla; söz konusu fiillerin sağlık hizmeti sunucusunun yöneticileri ve/veya ortakları tarafından işlendiği durumda aynı sağlık hizmeti sunucusuyla veya bunların daha sonra yönetici ve/veya ortak olduğu sağlık hizmeti sunucusuyla hiçbir şekilde sözleşme yapılmaz, bu fiillerin hekimler tarafından işlendiği durumda ise ilgili hekimlerle **en az üç yıl** süre ile sözleşme yapılmaz. Kesinleşmiş mahkeme kararının beklenmesi sağlık hizmeti satın alınmasına ilişkin sözleşmelerde belirtilen fesih sürelerinin uygulanmasına engel olmaz.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/54 md.) 5237 sayılı Kanunda belirtilen nitelikli dolandırıcılık fiillerini işleyen sağlık hizmeti sunucusu ve/veya ilgili hekimler hakkında ruhsat iptali de dâhil olmak üzere gerekli tüm iş ve işlemler için keyfiyet Sağlık Bakanlığına bildirilir. Nitelikli dolandırıcılık fiillerini işleyerek Kurum zararına neden olmuş hekimlerden gelen muayene ve işlemlere ilişkin fatura bedelleri **en az üç yıl** süre ile ödenmez.

YEDİNCİ KISIM Yürürlükten Kaldırılan, Değiştirilen, Son ve Geçici Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Diğer kanunlardaki atıflar: –Madde 104

(Değişik birinci fıkra: 17/4/2008-5754/62 md.) Bu Kanunla yürürlükten kaldırılmayan hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlara yapılan atıflar ile ilgili mevzuatında emeklilik, malüllük, vazife malüllük ve sosyal sigorta haklarına, yardımlarına ve yükümlülüklerine, işbirlikçi ve sigortalılığa, dul, yetim ve hak sahipliği şartlarına, emekli ikramiyesine, ek ödemelere, sağlık hizmetleri veya tedavi bedellerinin öden-

3201 SAYILI YURT DIŞINDA BULUNAN TÜRK VATANDAŞLARININ YURT DIŞINDA GEÇEN SÜRELERİNİN ŐOSYAL GÜVENLİKLERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ HAKKINDA KANUN

12. ÜNİTE

Amaç ve kapsam: –Madde 1

(Değişik: 10/9/2014-6552/28 md.)

Türk vatandaşları ile doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenlerin **on sekiz yaşını** doldurduktan sonra Türk vatandaşı olarak yurt dışında geçen ve belgelendirilen sigortalılık süreleri ve bu süreleri arasında veya sonunda her birinde **bir yıla** kadar olan işsizlik süreleri ile yurt dışında ev kadını olarak geçen süreleri, bu Kanunda belirtilen sosyal güvenlik kuruluşlarına prim ödenmemiş olması ve istekleri hâlinde, bu Kanun hükümlerine göre sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirilir.

Örnek Soru Tarzı

Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkındaki Kanun'a göre aşağıdaki Őartlardan hangisini sağlayan sosyal güvenlikleri bakımından bu kanun kapsamında değerlendirilmez?

- A) Türk vatandaşları
- B) Doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenlerin on sekiz yaşını doldurduktan sonra Türk vatandaşı olarak yurt dışında geçen ve belgelendirilen sigortalılık süreleri
- C) Türk vatandaşı olarak yurt dışında geçen ve belgelendirilen sigortalılık süreleri ve bu süreleri arasında veya sonunda her birinde bir yıla kadar olan işsizlik süreleri
- D) 26 yaşını doldurmuş her Türk bireyi vatandaşlık hakkını kaybettiği takdirde
- E) Bu Kanunda belirtilen sosyal güvenlik kuruluşlarına prim ödenmemiş olması durumunda

Cevap D

Tanımlar: –Madde 2

Bu Kanunda geçen:

a) (Değişik: 17/4/2008-5754/79 md.) Sosyal güvenlik kuruluşları; Sosyal Güvenlik Kurumu ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine tabi sandıkları,

b) (Değişik: 17/4/2008-5754/79 md.) Sosyal güvenlik kanunları; 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi ile 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin BirleŐtirilmesi Hakkında Kanun ile bu kanunlara ait ek ve değerlikleri,

c) Sürelerin Değerlendirilmesi; Türk vatandaşlığını haiz olanların 1 inci maddede belirtilen sürelerinin istekleri halinde değerlendirilmesini,

d) (Mülga: 17/4/2008-5754/79 md.)

ifade eder.

Başvurulacak kuruluşlar: –Madde 3

(Değişik: 17/7/2019-7186/8 md.)

Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilenler ile yurt dışında çalışmakta iken veya yurda kesin dönüş yaptıktan sonra ölenlerin Türk vatandaşı olan hak sahipleri Sosyal Güvenlik Kurumuna müracaat etmek suretiyle bu Kanunla getirilen haklardan yararlanırlar.

Sosyal güvenlik sözleşmeleri uygulanmak suretiyle kendilerine veya hak sahiplerine kısmi aylık bağlanmış olanların borçlanma işlemleri Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılır.

–:Madde 1 - 82

(Mülga: 16/5/2006-5502/43 md.)

Ek Madde 1-22

(Mülga)

Geçici Madde 1 -9

(Mülga)

Geçici Madde 10 – (Ek: 25/8/1999 - 4447/39 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan hükümlere göre, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşı itibarıyla aylık bağlanmasına hak kazananlar ile aylık bağlanmasına hak kazanmalarına **iki tam yıl** veya **daha az** kalan sigortalıların, tam veya kısmi yaşlılık aylığı talep hakları saklıdır.

(Yeniden düzenleme: 25/5/2002-4759/7 md.)

23.5.2002 tarihini takip eden aybaşı itibarıyla, kadın ise **20 tam yıl**, erkek ise **25 tam yıl** prim ödemiş olanlar ile prim ödeme sürelerinin dolmasına;

a) 2 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **40 yaşını**, erkeklere **44 yaşını**,

b) 3 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **41, 3 yıl 6 ay** veya **daha az** kalan erkeklere **45 yaşını**,

c) 3 tam yıldan fazla, 4 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **42 yaşını, 3 yıl 6 aydan fazla, 5 tam yıl** veya **daha az** kalan erkeklere **46 yaşını**,

d) 4 tam yıldan fazla, 5 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **43 yaşını, 5 tam yıldan fazla, 6 yıl 6 ay** veya **daha az** kalan erkeklere **47 yaşını**,

e) 5 tam yıldan fazla, 6 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **44 yaşını, 6 yıl 6 aydan fazla, 8 tam yıl** veya **daha az** kalan erkeklere **48 yaşını**,

f) 6 tam yıldan fazla, 7 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **45 yaşını, 8 tam yıldan fazla, 9 yıl 6 ay** veya **daha az** kalan erkeklere **49 yaşını**,

g) 7 tam yıldan fazla, 8 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **46 yaşını, 9 yıl 6 aydan fazla, 11 tam yıl** veya **daha az** kalan erkeklere **50 yaşını**,

h) 8 tam yıldan fazla, 9 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **47 yaşını, 11 tam yıldan fazla, 12 yıl 6 ay** veya **daha az** kalan erkeklere **51 yaşını**,

i) 9 tam yıldan fazla, 10 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **48 yaşını, 12 yıl 6 aydan fazla, 14 tam yıl** veya **daha az** kalan erkeklere **52 yaşını**,

j) 10 tam yıldan fazla, 11 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **49 yaşını, 14 tam yıldan fazla, 15 yıl 6 ay** veya **daha az** kalan erkeklere **53 yaşını**,

k) 11 tam yıldan fazla, 12 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **50 yaşını, 15 yıl 6 aydan fazla, 17 tam yıl** veya **daha az** kalan erkeklere **54 yaşını**,

l) 12 tam yıldan fazla, 13 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **51 yaşını, 17 tam yıldan fazla, 18 yıl 6 ay** veya **daha az** kalan erkeklere **55 yaşını**,

m) 13 tam yıldan fazla, 14 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **52 yaşını, 18 yıl 6 aydan fazla, 20 tam yıl** veya **daha az** kalan erkeklere **56 yaşını**,

n) 14 tam yıldan fazla, 15 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **53 yaşını, 20 tam yıldan fazla, 21 yıl 6 ay** veya **daha az** kalan erkeklere **57 yaşını**,

o) 15 tam yıldan fazla, 16 tam yıl veya **daha az** kalan kadınlara **54 yaşını, 21 yıl 6 aydan fazla** veya **22 tam yıl** kalan erkeklere **58 yaşını**,

p) 16 tam yıldan fazla veya 17 tam yıl kalan kadınlara **55 yaşını**,

:-Madde 1 ilâ 96

(Mülga: 31/5/2006-5510/106 md.)

:-Madde 97

(Mülga: 25/8/1999 - 4447/62 md.)

:-Madde 98 ilâ 140

(Mülga: 31/5/2006-5510/106 md.)

Ek Madde 1-35

(Mülga:)

Ek Madde 36

(Ek:1/6/1994 - 2995/2 md.)

17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun Geçici 20 nci maddesine göre,bankalar,sigorta ve reasürans şirketleri,ticaret odaları, sanayi odaları,borsalar veya bunların teşkil ettikleri personeli için kurulmuş bulunan sandıklardan; 25.4.1985 tarihli ve 3182 sayılı Bankalar Kanununa göre birleştiren,bir başka bankaya devredilen veya bankacılık faaliyetleri sona eren bankaların personeline ait olanlar ile mali durumları üyelerinin sosyal güvenlik yardımlarını sürdürmeye elverişli olmadığı anlaşılanların yetkili organlarının ilgili mevzuat hükümlerine göre fesih ya da devir için alacakları karar üzerine,bütün aktif ve pasifleriyle birlikte Sosyal Sigortalar Kurumuna devredilmesine Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Sandıkların devri sırasında yapılacak aktüeryal hesaplamalar sonunda tespit olunacak fiili ve teknik açıklar,bu sandıkların iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlardan tahsil edilmek üzere, Cumhurbaşkanı'nın karar tarihinden itibaren **3 ay** içinde Hazinece Sosyal Sigortalar Kurumuna nakden ve defaten ödenir.

Devredilen sandıklardan yararlanan personelin hizmet yılları ve primleri ödenmek veya ödenmiş olmak suretiyle, 17/7/1964 tarihli, 506 Sosyal Sigortalar Kanununa göre emsallerine uygun

olarak intibaklarının yapılması da dahil olmak üzere, devire ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca müştereken belirlenir.

Söz konusu sandıklar ile Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı sandıkların mal varlıklarının devri ile ilgili tüm işlemler nedeniyle doğacak her türlü vergi, resim ve harçlardan muaftır.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra kurulacak sandıklar yukarıdaki hükümlerden yararlanamazlar.

Örnek Soru Tarzı

Sosyal Sigortalar Kanunu'na göre, sandıkların devri sırasında yapılacak aktüeryal hesaplamalar sonunda tespit olunacak fiili ve teknik açıklar, aşağıdakilerden hangisinden tahsil edilir?

- A) Reklam veren kuruluşlardan
- B) 3. şahıslardan
- C) Bu sandıkların iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlardan
- D) Bu sandıkların iştirakçilerinden
- E) Bu sandıkların iştirakçilerini istihdam eden kamu tüzel kişilerinden

Cevap C

Ek Madde 37 – 50

(Mülga:)

Geçici Madde 1 ilâ 19

(Mülga: 31/5/2006-5510/106 md.)

Bankalar, sigorta şirketleri, ticaret ve sanayi odaları ve borsalar:

Geçici Madde 20 – Bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları,borsalar veya bunların teşkil ettikleri birlikler personelinin malûllük, yaşlılık ve ölümle-

BİRİNCİ KISIM ile ON İKİNCİ KISIM

Mülga

ON ÜÇÜNCÜ KISIM
Yaş Hadleri

: –Madde 40

(Değişik birinci fıkra: 21/4/2005 – 5335/3 md.) İş-tirakçilerin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesini gerektiren yaş haddi **65 yaşını** doldurdıkları tarihtir. (İptal ikinci cümle: Anayasa Mankemesi'nin 3/4/2007 tarihli ve E: 2005/52, K: 2007/35 sayılı Kararı ile.) Bu görevlere, **65 yaşını** dolduranların ağıktan veya naklen atamaları yapılamaz.

a) (Mülga: 8/7/2003-4919/3 md.)

b) (Değişik: 21/4/2005 – 5335/3 md.) Üniversite öğretim üyelerinin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesini gerektiren yaş haddi **67 yaşını** doldurdıkları tarihtir.

c) (Mülga: 28/4/1982 - 2665/6 md.)

Örnek Soru Tarzı

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa göre İştirakçilerin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesini gerektiren yaş haddi kaçtır?

A) 45 B) 50 C) 58 D) 60 E) 65

Cevap E

Örnek Soru Tarzı

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa göre üniversite öğretim üyelerinin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesi gereken tarih aşağıdakilerden hangisidir ?

A) 67 B) 50 C) 58 D) 60 E) 65

Cevap A

ç) (Değişik: 6/2/1959 - 7198/1 md.) Aşağıda yazılı olanların yaş hadleri, hizalarında gösterilen yaşları doldurdıkları tarihlerdir:

I – Subay, askeri memur, gedikliler ve uzman erbaşlar	
1 – Asteğmen, teğmen ve üstteğmenler	41
2 – Yüzbaşı, kıdemli yüzbaşı ve önyüzbaşılar	46
3 – Binbaşilar	52
4 – Yarbaylar	55
5 – Albaylar	60
6 – Tuğ ve Tümgeneral ve amiraller	62
7 – Kor ve organeraller ve amiraller	65
8 – Mareşal ve büyük amiraller	68
9 – 6, 7 ve 8 inci sınıf askeri memurlarla memur yardımcılar ve askeri hastabakıcı hemşireler	55
10 – Daha yukarı sınıflardaki askeri memurlar	60
11 – Gedikli subaylar	52
12 – Gedikli çavuşlar (Astsubay astçavuşlar ve astsubay çavuşlar)(1)	43
13 – Gedikli üstçavuşlar (Astsubay üstçavuşlar)	46
14 – Gedikli başçavuşlar (Astsubay başçavuşlar)	49
15 – Başgedikliler (Astsubay kıdemli başçavuşlar)	55
16- Uzman erbaşlar	55
II – Emniyet mensupları:	
1 – Her derecedeki emniyet müdürleri ve emniyet ve polis müfettişleri	60
2 – Emniyet müfettiş yardımcılar ve emniyet amirleri	58
3 – Başkomiser, komiser ve komiser yardımcılar	56
4 – (Değişik: 16/6/2010-5997/13 md.) Kıdemli başpolis memuru, başpolis memuru ve polis memurları	55
5 – Çarşı ve mahalle bekçileri	60

OTUZUNCU BÖLÜM
Sosyal Güvenlik Kurumu

Amaç ve kuruluş: –Madde 403

(1) Bu Bölümün amacı, Sosyal Güvenlik Kurumunun kuruluş, teşkilât, görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Bölümde Kuruma görev ve yetki veren diğer mevzuatın hükümlerini uygulamak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malf açıdan özerk, 5502 sayılı Kanunda ve bu Bölümde hüküm bulunmayan durumlarda özel hukuk hükümlerine tâbi Sosyal Güvenlik Kurumu kurulmuştur. Kurum, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili kuruluşudur. Kurumun merkezi Ankara'dadır.

Tanımlar: –MADDE 404

(1) Bu Bölümde geçen;

a) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

b) Bakan: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanını,

c) Başkan: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanını,

ç) Başkanlık: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığını,

d) Genel müdürler: Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürü, Sigorta Primleri Genel Müdürü, Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürü ile Hizmet Sunumu Genel Müdürünü,

e) Genel Kurul: Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Kurulunu,

f) Kurum: Sosyal Güvenlik Kurumunu,

g) Yönetim Kurulu: Sosyal Güvenlik Kurumu Yönetim Kurulunu,

ifade eder.

Kurumun amacı ve görevleri:

–Madde 405

(1) Kurumun temel amacı; sosyal sigortacılık ilkelerine dayalı etkin, adil, kolay erişilebilir, aktüeryal ve malf açıdan sürdürülebilir, çağdaş standartlarda sosyal güvenlik sistemini yürütmektir.

(2) Kurumun görevleri şunlardır:

a) Ulusal kalkınma strateji ve politikaları ile yıllık uygulama programlarını dikkate alarak sosyal güvenlik politikalarını uygulamak, bu politikaların geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak.

b) Hizmet sunduğu gerçek ve tüzel kişileri hak ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirmek, haklarının kullanılmasını ve yükümlülüklerinin yerine getirilmesini kolaylaştırmak.

c) Sosyal güvenliğe ilişkin konularda; uluslararası gelişmeleri izlemek, Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yapmak, yabancı ülkelerle yapılacak sosyal güvenlik sözleşmelerine ilişkin gerekli çalışmaları yürütmek, usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaşmaları uygulamak.

ç) Sosyal güvenlik alanında eğitim, araştırma ve danışmanlık faaliyetleri yapmak ve yaptırmak, kamu idareleri arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.

d) Mevzuat ile Kuruma verilen görevleri yapmak.

Kurumun organları: –Madde 406

(1) Kurum, aşağıdaki organlardan oluşur:

a) Genel Kurul.

b) Yönetim Kurulu.

c) Başkanlık.

5502 SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA İLİŞKİN BAZI DÜZENLEMELER HAKKINDA KANUN

17. ÜNİTE

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Tanımlar, Kuruluş ve Görevler

Amaç ve kuruluş: –Madde 1

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/88 md.)

Tanımlar: –Madde 2

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/88 md.)

Kurumun amacı ve görevleri: –Madde 3

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/88 md.)

İKİNCİ BÖLÜM

Kurumun Organları ve Görevleri

Kurumun organları: –Madde 4

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/88 md.)

Genel Kurulun oluşumu, görevleri ve toplanması: –Madde 5

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/88 md.)

Yönetim Kurulunun oluşumu ve üyeleri: –Madde 6

(Mülga birinci fıkra: 2/7/2018-KHK-703/88 md.)

Yönetim Kurulu üyeliğine atanacak veya seçileceklerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde sayılan şartları taşımaları gerekir. Ancak seçimle gelen Yönetim Kurulu üyeleri için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 68 inci maddesinin (B) bendinde sayılan şartlar aranmaz. **(Ek cümle: 23/2/2017-6824/11 md.)** Başkan ve başkan yardımcısı dışındaki atama ile gelen Yönetim Kurulu üyeliklerine aynı usulle daha önce memuriyette bulunmamış olanlardan atama veya 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) veya (b) bentlerine göre sigortalı olmalarını gerektiren çalışmalarını devam ettirmek suretiyle görevlendirme yapılabilir; bu şekil-

de atanan veya görevlendirilenler için 657 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin (B) bendi gereği aranacak **on yıllık** hizmet süresinin tespitinde, bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşlarının en üst yöneticileri için öngörülen hükümler uygulanır ve yönetim kurulu üyeliğinde bulunmuş olmak bu kişilere görev süresinin sonunda memuriyete atanma hakkı vermez.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde öngörülen suçlarla ilgili olarak haklarında ceza davası açılan üyelerden görevi başında kalması sakıncalı görülenler, Bakan tarafından tedbiren görevden uzaklaştırılabilir. Görevden uzaklaştırılan üyeler hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ilgili hükümleri uygulanır. Bu şekilde geçici olarak boşalan üyeliklere, tedbiren görevden uzaklaştırılan üye göreve dönünceye ve söz konusu üyenin üyelik süresini geçmemek üzere, seçimle gelen üyeler yerine yedek üyelerden doldurulur, atama ile gelen üyelerin yerine ise atamaya yetkili makam tarafından görevlendirme yapılır.

(Değişik fıkra: 23/2/2017-6824/11 md.) Toplantılara iştirak eden Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerine, bu görevleri nedeniyle ayrıca, 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 34 üncü maddesine göre kamu iktisadi teşebbüsleri yönetim kurulu başkan ve üyelerine ödenen miktarlarda her ay ödeme yapılır. Ancak beşinci fıkranın son cümlesine göre görevlendirilen yönetim kurulu üyelerine sadece 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 34 üncü maddesine göre kamu iktisadi teşebbüsleri yönetim kurulu başkan ve üyelerine ödenen tutarın iki katı kadar her ay huzur hakkı ödenir ve bunlar yönetim kurulu üyesi kadrosu ile ilişkilendirilmez.

(Ek fıkra: 23/2/2017-6824/11 md.) Sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanlardan yönetim kurulu üyeliğine atanan, seçilen veya görevlendirilenler

4857 SAYILI İŞ KANUNU

18. ÜNİTE

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Amaç ve kapsam: –Madde 1

Bu Kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Bu Kanun, 4 üncü Maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve işçilerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

İşyerleri, işverenler, işveren vekilleri ve işçiler, 3 üncü maddedeki bildirim gününe bakılmaksızın bu Kanun hükümleri ile bağlı olurlar.

Tanımlar: –Madde 2

Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir. İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddî olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir.

İşverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağıllığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve meslekî eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılır.

İşyeri, işyerine bağlı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu kapsamında bir bütündür.

(Ek fıkra: 23/7/2010-6009/48 md.; Mülga dördüncü fıkra: 20/6/2012-6331/37 md.)

İşveren adına hareket eden ve işin, işyerinin ve işletmenin yönetiminde görev alan kimselere

işveren vekili denir. İşveren vekilinin bu sıfatla işçilere karşı işlem ve yükümlülüklerinden doğrudan işveren sorumludur.

Bu Kanunda işveren için öngörülen her çeşit sorumluluk ve zorunluluklar işveren vekilleri hakkında da uygulanır. İşveren vekilliği sıfatı, işçilere tanınan hak ve yükümlülükleri ortadan kaldırmaz.

Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi denir. Bu ilişkide asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur.

Asıl işverenin işçilerinin alt işveren tarafından işe alınarak çalıştırılmaya devam ettirilmesi suretiyle hakları kısıtlanamaz veya daha önce o işyerinde çalıştırılan kimse ile alt işveren ilişkisi kurulamaz. Aksi halde ve genel olarak asıl işveren alt işveren ilişkisinin muvazaalı işleme dayandığı kabul edilerek alt işverenin işçileri başlangıçtan itibaren asıl işverenin işçisi sayılarak işlem görürler. İşletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işler dışında asıl iş bölünerek alt işverenlere verilemez.

(Ek fıkra: 1/7/2006-5538/18 md.) Kanuna veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesine dayanılarak kurulan kamu kurum ve kuruluşları ile bunların doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin **en az** yüzde ellisine sahip oldukları ortaklıklarda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu veya diğer kanun hükümleri çerçevesinde, hizmet alımı amacıyla yapılan sözleşmeler gereğince, yüklenici

inci maddesine göre kanun yoluna başvurulabilir. Kanun yoluna başvurulması iş mahkemesince hüküm altına alınan işçi alacağının tahsiline engel teşkil etmez.

Yetkili memurların ödevi: –Madde 93

İş hayatını izleme, denetleme ve teftiş yetkisi olan iş müfettişleri görevlerini yaparlarken işin normal gidişini ve işyerinin işlemlerini, inceledikleri konunun niteliğine göre mümkün olduğu kadar aksatmamak, durdurmamak ve güçleştirmemekle ve resmi işlemlerin yürütülüp sonuçlandırılması için, açıklanması gerekmedikçe, işverenin ve işyerinin meslek sırları ve şartları, ekonomik ve ticari hal ve durumları hakkında gördükleri ve öğrendikleri hususları tamamen gizli tutmak ve kendileri tarafından bilgileri ve ifadeleri alınan yahut kendilerine başvuran veya ihbarda bulunan işçilerin ve başka kişilerin isimlerini ve kimliklerini açıklamamakla yükümlüdürler.

Muafiyet: –Madde 94

İşçi ve işverenlerle bunların meslek kuruluşları tarafından kendilerini ilgilendiren ve iş hayatına ilişkin işlerde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yazılı ile başvurma halinde bu dilekçeler ve bunlarla ilgili tutanak, evrak, defter ve işlemler damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır.

Diğer merciler tarafından yapılan teftişler: –Madde 95

(Mülga: 20/6/2012-6331/37 md.)

İşçi ve işverenin sorumluluğu: –Madde 96

İş denetimi ve teftişine yetkili iş müfettişleri tarafından ifade ve bilgilerine başvurulanan işçilere, işverenlerin gerek doğrudan doğruya ve gerek dolayısıyla telkinlerde bulunmaları, işçileri gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye sevk veya herhangi bir suretle zorlamaları veyahut işçilerin ilgili makamlara başvurmaları, haber ve ifade vermeleri üzerine, bunlara karşı kötü davranışlarda bulunmaları yasaktır.

İşçilerin çalıştıkları veya ayrıldıkları işyerleriyle işverenleri hakkında gerçeğe uygun olmayan haberler vererek gereksiz işlemlerle uğraştırılmaları veya işverenleri haksız yere kötü duruma düşürmeye kalkışmaları ve iş müfettişlerince kendilerinden sorulan hususlar için doğru olmayan cevaplar vererek denetim ve teftişin yapılmasını güçleştirmek veya yanlış bir sonuçlandırmak gibi kötü niyetli davranışlarda bulunmaları yasaktır.

Zabitanın yardımı: –Madde 97

Bu Kanun hükümlerinin tam ve gerektiği gibi uygulanabilmesi için işyerlerini teftiş ve denetlemeye yetkili iş müfettişlerinin gerekli görmeleri ve istemeleri halinde, zabıta kuvvetleri, bu iş müfettişlerinin görevlerini iyi bir şekilde yapabilmelerini sağlamak üzere her türlü yardımlarda bulunmakla yükümlüdürler.

SEKİZİNCİ BÖLÜM İdari Ceza Hükümleri

İşyerini bildirme yükümlülüğüne aykırılık: –Madde 98

(Değişik birinci fıkrası: 15/5/2008-5763/8 md.) Bu Kanunun 3 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarındaki işyeri bildirme yükümlülüğüne aykırı davranan işveren veya işveren vekiline, çalıştırılan her işçi için **yüz Yeni Türk Lirası**, 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki işyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren veya vekillerine ayrı ayrı **on bin Yeni Türk Lirası** idari para cezası verilir.

Bu para cezasının kesinleşmesinden sonra bildirim yükümlülüğüne aykırılığın sürmesi halinde takip eden her ay için aynı miktar ceza uygulanır.

Genel hükümlere aykırılık: –Madde 99

(Değişik: 6/5/2016-6715/4 md.)

Bu Kanunun;

a) 5 inci maddesinde öngörülen ilke ve yükümlülüklerle aykırı davranan işveren veya işveren vekiline bu durumdaki her işçi için **yüz elli Türk lirası,**

4447 SAYILI İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU

19. ÜNİTE

:–Madde 1-45

(Mülga)

VII. BÖLÜM İŞSİZLİK SİGORTASI

İşsizlik sigortasının amaç ve kapsamı ile yetkili, görevli ve sorumlu kuruluşlar: –Madde 46

(Değişik birinci fıkra: 15/5/2008-5763/13 md.) İşsizlik sigortasının amacı; işsizlik sigortasına ilişkin kuralları ve uygulama esaslarını düzenlemek ve bu Kanunda öngörülen hizmetlerin verilmesini sağlamaktır.

(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008-5754/90 md.) Bu Kanun, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile ikinci fıkrası kapsamında olanlardan bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan sigortalıları, 4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışanlardan 5510 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamında işsizlik sigortası primi ödeyen isteğe bağlı sigortalılar ile aynı Kanunun ek 6 ncı maddesi kapsamındaki sigortalıları ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde açıklanan sandıklara tabi sigortalıları kapsar.

(Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2008-5754/90 md.) 5510 sayılı Kanunun; 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri, ikinci fıkrası kapsamında olanlardan bir hizmet akdine dayalı olarak çalışmayanlar ve üçüncü fıkrası, 5 inci, 6 ncı ve geçici 13 üncü maddeleri kapsamında olanlar ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamında olmakla birlikte memur veya 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi sözleşmeli statüde bulunanlar ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 3269 sayılı Uzman Erbaş

Kanunu, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu, 2914 sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanunu, 233 ve 399 sayılı kanun hükmünde kararnameyle 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat kanunlarındaki hükümlerine göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar (18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 31 inci maddesi kapsamında yer alan sözleşmeli personel dâhil) ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre geçici personel statüsünde çalıştırılanlar bu Kanun kapsamına dahil değildir.

İşsizlik sigortası primlerinin toplanmasından Sosyal Sigortalar Kurumu, diğer her türlü hizmet ve işlemlerin yapılmasından İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü görevli, yetkili ve sorumludur. Bu amaçla, İş ve İşçi Bulma Kurumu bünyesinde; İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılan işçi, işveren ve devlet katkılarının Yönetim Kurulu kararları çerçevesinde değerlendirilmesine ilişkin işlemleri yürütmek, primlerin kişi bazında kaydını tutmak, işsizlik ödeneği ödenmesine ilişkin her türlü işlemleri yapmak, sigorta primlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna yatırılmasını sağlamak, işsizlere yönelik mesleki eğitim tedbirleri ile ilgili işlemleri yapmak ve bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak Kanunla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere İşsizlik Sigortası Daire Başkanlığı kurulmuştur.

Bu Kanununun 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55 ve 57 nci maddeleri ile Ek 1 inci, Ek 2 nci, Geçici 1 inci, Geçici 6 ncı ve Geçici 7 nci maddelerinde geçen "bu Kanun" ibareleri işsizlik sigortasına ilişkin hükümler için kullanılmıştır.

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi 1518 Sok.
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 29 95 - Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.datayayinlari.com | bilgi@datayayinlari.com

ISBN 978-625-7552-89-9

9 786257 1552899